

2. Татарникова Н.С. Концептуальные основы индивидуализации высшего профессионального образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rusnauka.com> (дата обращения: 23.04.16).

*Тарнопольський Олег Борисович,
Дніпропетровський університет імені А. Нобеля*

СПОЛУЧАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОСТІ І КОМУНІКАТИВНОСТІ В ІНШОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ВИШІВ

Сучасна методика викладання іноземних мов висуває соціолінгвістичну компетенцію якби не на перше місце серед усіх складових іншомовної комунікативної компетенції, що її слід формувати у тих, хто навчаються. Це означає вимогу культурологічної спрямованості навчального процесу з будь-якої іноземної мови у будь-якому з типів вищих навчальних закладів. При цьому є й дослідження, які чітко визначають, якої самої культури цільової мовленнєвої спільноти потрібно навчати у межах розвитку соціолінгвістичної компетенції тих, хто навчаються: не культури з великої літери (література, мистецтво, державний устрій, законодавство тощо), а культури з малої літери – тій, яка відбивається саме у повсякденному спілкуванні і робить його соціокультурно-прийнятним [6].

Деякі автори настільки захопилися важливістю міжкультурної освіти у навчанні іноземної мови, що навіть почали протиставляти її комунікативному підходу, проголошуючи прихід «пост-комунікативної ери» (див. навіть відповідну назву симпозіуму на однієї з конференцій *IATEFL* [2]). Розгляд комунікативного підходу як застарілого у порівнянні з міжкультурним підходом, який вчить ефективному спілкуванню з точки зору його соціокультурних норм [3], знайшов ще більше прихильників після того, як, відштовхуючись від ідей про «світові англійські», сформульованих у роботах В.В. Кашґу [5], було запропоновано навчати не якогось національного варіанту англійської мови – британського або американського, – а так званої «міжнародної англійської» або «англійської як лінгва франка» [4].

Але дискусія з цього приводу, яка виникла у 2010-2011 рр. між автором цієї доповіді [7; 9] та його британськими колегами [1; 10] на сторінках професійного видання *IATEFL Voices*, органу міжнародної асоціації *IATEFL* викладачів англійської мови як іноземної, довела, що протиставлення комунікативного підходу міжкультурному або підходу, орієнтованому на навчання «міжнародної англійської» чи «англійської як лінгва франка», є результатом простого непорозуміння. Ці підходи ніяк не стають у протиріччя один до одного і не можуть стати, оскільки комунікативний підхід відповідає за метод навчання («як навчати»), а міжкультурний підхід або підхід, що націлений на навчання «міжнародної англійської» чи «англійської як лінгва франка», відповідають за зміст навчання («чого навчати»). Ці підходи, навпаки,

дуже добре доповнюють один одного, наприклад, навчати міжкультурній комунікації зручніше і ефективніше за все саме в межах комунікативного підходу, особливо коли в ньому впроваджені так звані експерієнційні види навчальної діяльності (*experiential learning*), тобто такі, які створюють в аудиторії віртуальне мовне середовище, в якому студенти опановують мову і спілкування нею як побічний продукт їх досвіду (*experience*) в практичній (змодельованій на заняттях з мови) екстралінгвістичній діяльності, яка виконується засобами іноземної мови і іншомовної комунікації [8].

Цей висновок дуже важливий, тому що дає можливість зробити прийнятний у вітчизняних ВНЗ комунікативний підхід до викладання іноземних мов *культурологічно-спрямованим*. А робити його таким треба обов'язково, інакше в умовах євроінтеграції України, опинившись за кордоном, випускники українських вишів не зможуть адекватно спілкуватися іноземною мовою, якщо вони володіють нею лише як мовою, а не як набором соціокультурних норм для міжкультурного спілкування. І починати міжкультурну освіту студентів потрібно з перших занять з мови у ВНЗ, на прикладі найелементарніших комунікативних формул розкриваючи для тих, хто навчаються, їх культурні конотації. Тільки на таких засадах можна досягти дійсно культурно-адекватного викладання іноземної мови, яке відповідає сучасним глобалізаційним процесам.

Література

1. Berry M. Talkback. Michael Berry vs Oleg Tarnopolsky on EIL and CLL (Voices 217). / M. Berry. // IATEFL Voices. – 2011. – Issue 219. – P. 17-18.
2. Burkert A. Symposium on grammar teaching in the post-communicative era / A. Burkert, S. Mumford, K. Lackman. // Briony Beaven (Ed.). IATEFL 2009 Cardiff Conference Selections. – Canterbury, Kent: IATEFL, 2010. – P. 98-100.
3. Ferradas C.M. Plenary: Outside looking in: intercultural and intermedial encounters in ELT. / C.M. Ferradas. // Briony Beaven (Ed.). IATEFL 2009 Cardiff Conference Selections. – Canterbury, Kent: IATEFL, 2010. – P. 16-20.
4. Graddol D. English next. Why global English may mean the end of 'English as a Foreign Language' / D. Graddol. – British Council. 2006. – 128 p.
5. Kachru B.B. The alchemy of English: The spread, functions and models of non-native Englishes / B.B. Kachru. – Oxford: Pergamon Press, 1986. – 200 p.
6. Tarnopolsky O. Teaching etiquette communicative behavioral patterns to students of English as a foreign language / O. Tarnopolsky. // Atlantis. – 2001. – Vol. XXIII, Num. 2. – P. 105-117.
7. Tarnopolsky O. Must the Intercultural Approach, EIL and ELF oust CLL? / O. Tarnopolsky. // IATEFL Voices. – 2010. – Issue 217. – P. 5-6.
8. Tarnopolsky O. Experiential B.E. teaching/learning: A happy combination of Intercultural and Communicative Approaches / O. Tarnopolsky. // Business Issues. – 2011. – Issue 78. – P. 7-8.
9. Tarnopolsky O. Talkback. Tarnopolsky vs Young on communicative competence (Voices 219) / O. Tarnopolsky. // IATEFL Voices. – 2011. – Issue 220. – P. 19.